

Edwards strid för kronan

DEN 10 december 1936 abdikerade Edvard VIII, "kung av Storbritannien, Irland och de brittiska besittningarna bortom haven, kejsare av Indien". Till 25-årsjubileet av denna i Englands historia allenastående händelse har en engelsk publicist, *Lewis Broad*, utgivit en ingående redogörelse för vad som hände under de spännande dagarna före avsägelsen — *The Abdication Twenty Years After* (Frederick Muller, 25 shilling). Författaren har inte mycket nytt material att stödja sig på, men hans framställning är så fast och inträngande att även den som genomgått det stora flertalet källskrifter får en modifierad och klarare bild av förloppet.

Enligt en envis legend var Edvard VIII, prins Charming, som vid över 40 års ålder blev kung, ointresserad av sitt nya yrke och utan vidare beredd att offra tron för äktenskapet med mrs Simpson. Broad klarlägger i detalj hur oriktig denna föreställning är. Kungen sökte, förlitande sig på sin lättvunna popularitet och eggad av sin starka fäfänga, energiskt försvara sin position mot den sittande regeringen, främst företrädd av premiärminister Baldwin. Då den engelska pressen äntligen, många månader efter den amerikanska, började diskutera kungens förbindelse med den nyskilda mrs Simpson väddade Edvard till Baldwin

Hertigparet av Windsor vid tiden för deras giftermål 1937.

att tysta ned tidningarna, och premiärministern måste hänvisa till principen om pressfrihet. Då regeringen, utan tvivel stödd av en överväldigande opinion i England och dominierna, förklarade ett äktenskap med mrs Simpson omöjligt ville kungen i ett radiotal vända sig direkt till folket i tävlan med regeringen — en utväg som det ansvariga kabinettet självfallet måste avvisa (ett borggårdstal av 1914 års svenska modell är sedan 200 år otänkbart i England). Kungen var även beredd att nöja sig med ett morganatiskt giftermål — som inte skulle ge gemålen en

drottningens ställning — men denna tanke föll på regeringens vägran att framlägga ett lagförslag i ämnet. Då kungen under Baldwins ihärdiga behandling äntligen beslöt sig att avgå hade han knappast något annat val; de ansätter till bildande av ett "kungligt" parti som möjligen skyntade hos Winston Churchill och andra privata rådgivare var uppenbarligen dömda att misslyckas.

Kanske hade kungen genom att från början följa en fördröjande politik haft utsikt att bevara kronan och vinna den önskade drottningen. Han kunde ha undvikit en omedelbar kyrklig och statlig protestaktion genom att ställa saken på framtiden och i sinom tid gifta sig efter kröningen. Men för denna utväg krävdes ett moraliskt och taktiskt besvärligt dubbelspel utan säkerhet att lyckas. Och sedan förhandlingar väl börjat mellan kung och regering om giftermål och abdikation kunde monarken inte — utan att vara direkt ohyderlig, och kanske inte ens då — ha fallit tillbaka på förhållningslinjen. Steg för steg drevs han av situationens egen logik att avsäga sig kronan; inte ens genom tarvligheten att svika mrs Simpson — en möjlighet som kanske aldrig föresvävade honom — kunde han efter en tids publicitet och debatter ha bevarat sin ställning. På några dagar hade han förlorat sin popularitet — av prins Charming hade i opinionen blivit en veklig, sedeslös och alltigenom tvivelaktig figur.

Giftermålet med mrs Simpson har betraktats som en kärlekens stora seger. Det är kanske riktigt. Men någon fläkt av Höga visan är det inte över förbindelsen. Det är något dvärglikt över paret och dess historia sådan den beskrivits av dem själva och många andra. Fysiskt och andligt småväxta fann de i varandra lämpliga partner i dans, småprat och små omsorger, i trivial gemytlighet och nöjes-

lystnad. De har blivit vår tids mest ryktbara "lovebirds", undulater, men de väcker inte avund, glädje eller beundran i sin gyllene lilla bur.

HERBERT TINGSTEN